VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 320/2022 vp – sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaiset voittoverot

Valtiovarainministeriön vastine lausuntoihin

JARI SALOKOSKI, LAURA PURO & JUSSI KIVILUOTO

7.2.2023

Veron tuottokertymä ja soveltamisaika

Lausunnoissa esitettyä:

- *Voittoveroa on pidetty ankarana erityisesti ottaen huomioon sen taustalla oleva EU-asetus. Kritisoitu myös naapurimaita kireämpää verotusta.*
- *Ehdotetun veron EU-asetuksen tuottokattoa pidempää kestoa on pidetty ongelmallisena.*

VM:n huomiot:

- Voittoveron verotason mitoituksessa on otettu huomioon kansallinen tavoite leikata sähköntuottajien voittoja sekä EU-asetuksen tuottokatto – riittävä varmuus tuottokattoa vastaavasta tulojen leikkaamisesta.
- Odotukset sähkön hinnasta tällä hetkellä maltillisemmat kuin esitystä valmisteltaessa
- Verovuosikohtainen verotus on yhdenmukainen yleisen tuloverotuksen kanssa.
- Nykyinen arvio verotasosta n. 0,3 – 0,4 mrd euroa (vrt. HE 0,5 – 1,3 mrd).

Ehdotuksen vaikutus investointeihin

Lausunnoissa esitettyä:

- *Ehdotuksella voi olla vaikutuksia energia-alan investointeihin ja Suomen kilpailukykyyn.*

VM:n huomiot:

- Kyseessä kertaluonteinen vero, joka kohdistuu pääoman kustannuksen jälkeiseen voittoon.
- Veron jatkamisella voisi olla negatiivinen vaikutus Suomen houkuttelevuuteen investointikohteena.

Verovapaa tuotto omalle pääomalle

Lausunnoissa esitettyä:

- *Verovapaan osuuden määrittäminen oman pääoman 10 prosentin tuoton mukaan johtaa voittojen verottamiseen myös normaaleilla sähkön hinnoilla.*
- *Sähköliiketoiminnan oma pääoma on ongelmallinen verovapaan osan määrittämiseksi, koska kohtelee yrityksiä eri tavalla mm. pääomarakenteesta ja kirjanpitokäytänteistä riippuen. Huomioon tulisi ottaa myös vieras pääoma.*

VM:n huomiot:

- 10 %:n tuottorajan tarkoituksena mahdollistaa tuotannollisten investointien pääomakustannusta vastaava verovapaa tuotto. Vieraan pääoman kustannus (korot) vähentää myös veropohjaa.
- Vieraan pääoman ottaminen huomioon laskennallisen verovapaan tuoton määrittämisessä ei ole ongelmaton (esim. Mankalat) tai nykyistä mallia parempi, eikä se poistaisi kirjanpitokäytänteistä johtuvia mahdollisia eroja yritysten välillä.
- Normaaleilla sähkön hinnoilla veron piirissä olisi todennäköisesti erityisesti vanhoja vesi- ja ydinvoimaloita, joissa sekä sähkön tuotantokustannus että sitoutunut pääoman määrä ovat suhteellisen matalia

Ehdotuksen soveltuminen Mankala-rakenteissa

Lausunnoissa esitettyä:

- *Ehdotettu 10 % verovapaa tuotto omalle pääomalle syrjii Mankala-rakenteita, sillä oma pääoma Mankala-yhtiössä.*
- *Mankala-osakkaan verovapaata tuottoa laskettaessa tulee huomioida Mankala-yhtiön oma pääoma osakkaan oman pääoman lisäksi.*

VM:n huomiot:

- Mankala-rakenteessa osakkaan sijoitus Mankala-yhtiöön tulisi selkeästi katsoa sähköliiketoiminnan varaksi.
  - Jos sijoitus rahoitettu omalla pääomalla – pääoman kustannus huomioidaan 10 %:n laskennallisella tuotolla
  - Jos rahoitettu vieraalla pääomalla – pääoman kustannus huomioidaan todellisten korkomenojen suuruisena.

→ Sijoitus Mankala-rakenteeseen tulee huomioitua ehdotetun veromallin yleisten periaatteiden mukaisesti.

- Lausunnoissa ehdotetut oikaisut johtaisivat siihen, että saman pääoman kustannus huomioidaan kahteen kertaan.
- Verotus aina jossain määrin summaarista ja kaavamaista. Yleistä veroa ei voi rakentaa siten, että se ottaa huomioon jokaisen verovelvollisen liiketoiminnan erityispiirteet.

Ehdotuksen suhde EU-asetukseen

Lausunnoissa esitettyä:

- *Epäselvää, täyttääkö ehdotettu voittovero EU-asetuksen vaatimukset*
- *Ongelmana pidetty erityisesti a) veron soveltumista alle 180 e/MWh markkinatuloihin, b) verotuottoarvion suuruutta suhteessa naapurimaihin ja b) EU-asetuksen tuottokattoa pidempää soveltamisaikaa.*

VM:n huomiot:

- Asetuksen oikeusperusta SEUT 122 artikla. Tarkoituksena ei ole harmonisoida sähköön ja energiantuotantoon liittyviä sisämarkkinoita tai harmonisoida jäsenvaltioiden verotusta, vaan päättää kriisiin liittyvistä taloudellisista kysymyksistä.
- EU-asetuksen tuottokattoa koskevat säännökset ovat yleisluonteisia - sisältävät jäsenvaltioille valinnaisia toimia ja jättävät monin osin jäsenvaltioille liikkumavaraa. Tuottokatto ei ole monilta osin yhdenmukainen toimi.
- Asetuksen 6 artiklan mukainen yläraja nähtävissä vähimmäisvelvoitteeksi. Tiukemmat kansalliset kriisitoimet mahdollisia.
- Arvioitu, että voittovero täyttää EU-asetuksella kansalliselle toimenpiteelle asetetut vaatimukset ja on vaikutuksiltaan vähintään tuottokattoa vastaava.
- Kansallisen toimenpiteen (voittovero) arvioinnissa otettava huomioon jäsenvaltioiden laaja suvereniteetti verotuksen alalla.

Eräitä muita huomioita lausunnoista

- Sisäisen sähköliiketoiminnan konsernirajaa alentamista 90 %:sta 50 %:iin voidaan pitää perusteltuna.
- Syöttötariffia ei perusteltua rajata veron ulkopuolelle – vero ei voittoperusteisena kohdistu kannattamattomaan toimintaan.
- Vanhoja tappioita eikä muun toiminnan tappioita ei ole aiheellista ottaa huomioon.
- Esityksen suhde perustuslakiin
  - Kommentoidaan PeV lausunnon jälkeen.
  - Yhdenvertaisuusperiaate – ei kyse mielivaltaisista ja kohtuuttomista erotteluista.
  - Arvioitu, että ehdotus täyttää tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset

EU-asetuksen implementointi muissa jäsenvaltioissa

- Tällä hetkellä on tietoa 16 EU-valtiosta ja Norjasta
- Tuottokaton täytäntöönpano vaihtelee valtioittain hyvin paljon Voimassaoloaika 4 kk- 24 kk
    - Voimassaoloajan alku 1.8.2022 – 1.3.2023
    - Voimassaoloajan loppu 30.6.2023 – 31.12.2024
  - Tuottokaton määrä 70 – 240 euroa/MWh, Saksassa liukuva tuottokatto.
  - Soveltamisala: eri tuotantomuotoja verotetaan eri tavoin tai joitakin vapautetaan tuottokatosta.
  - Jo käytössä olevat verot, esim. Espanjan kansallinen windfall-vero. Lisäksi joissain valtioissa otettu käyttöön kansallinen windfall-vero tuottokaton lisäksi.
  - Latvia ja Viro eivät aio kerätä tuottokaton mukaisia tuottoja.
- Ruotsissa annettu ehdotus tuottokatosta:
  - Sovellettaisiin vain 1.3-2023-30.6.2023 perustuslakiin sisältyvän ehdottoman takautuvan verolainsäädännön kiellon vuoksi (ei vastaa EU-asetuksen tuottokaton soveltamisaikaa).
  - Asetuksen mahdollistamia poikkeuksia otettu käyttöön laajasti ja poikkeuksia tulkittu laveasti.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!